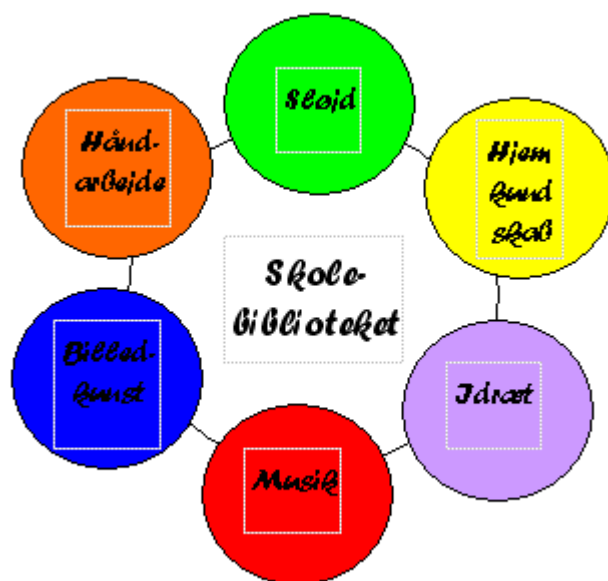

Evalueringsrapport

Projekt ” Skolebiblioteket og praktisk-musiske fag”

Susanne Hvitved

Indholdsfortegnelse

Beskrivelse	side 3
Formål	
Målsætninger	
Succeskriterier	
Målgruppe	
Strategi / metoder	
Hovedaktiviteter	
Evaluering	
Deltagernes egen evaluering (spørgeskema)	4
Beskrivelser af det tværgående fagudvalg og dets arbejdsbetingelser	
Samarbejdet med kunstneren	
Uformelle læringsmiljøer	
Ledelsens rolle	
Skolebibliotekarens rolle	
Forankring	
Projektlederens og følgeforskerens iagttagelser (referater)	8
I forhold til projektets hovedaktiviteter	
I forhold til projektets strategi / metoder	
I forhold til projektets målgruppe	
I forhold til projektets succeskriterier	
I forhold til projektets målsætninger	
I forhold til projektets formål	
Fremtiden	15
Konklusion	15
Afslutning	17
Bilag	18

Beskrivelse

4 danske folkeskoler, Kirsebærhavens Skole i Valby, Lindehøjskolen i Herlev, Bøgeskovskolen i Bjerringbro og Vestervang Skole i Viborg har i skoleåret 2009/2010 deltaget i projekt ”Skolebiblioteket og praktisk-musiske fag”. På hver skole har man etableret et samarbejde med en kunstner (Rasmus Danø, Mette Jørgensen, Karin Olesen og Sergei Sviatschenko).

Formålet med projektet:

Gennem systematisk skolebiblioteksvejledning og samarbejde at styrke faglighed og kvalitet i de praktisk-musiske fag, så der bl.a. skabes viden om og erfaring med, hvorledes høj faglighed kan støtte indlæring i skolens øvrige fag.

Dette søges opnået gennem flg. **målsætninger**:

Skolebiblioteksteamets evne og ikke mindst mod til at vejlede og inspirere på det praktisk-musiske felt styrkes.

Der etableres tværgående fagudvalg på området med skolebiblioteket.

Ledelsens opmærksomhed på faglige muligheder øges.

Kunstnere sætter sig spor.

Succeskriterier:

Synligt mere mod til at kaste sig ud i rådgivning og aktiviteter på skolebiblioteket på området.

Etablering af tværfagudvalg.

Synlig højnelse af kvaliteten i de praktisk-musiske fag.

Evaluering og målsætning styrket i disse fag.

Alle involverede har kursus.

Målgruppe:

De fire skolers skolebiblioteksteam samt de lærere på skolen, der underviser i billedkunst, musik, sløjd, idræt, håndarbejde og hjemkundskab.

Skolens ledelse inddrages aktivt.

På sigt er det skolebiblioteker over hele landet.

Strategi / metoder:

Ved hjælp af kunstnerens alternative arbejdsmetoder og ideer at stimulere skolebiblioteksteamet og faglærerne til at få mere viden om og mod til at kaste sig ud i at se fagene på en ny måde.

Skolebiblioteket skal bl.a. tilbyde uformelt læringsmiljø.

Hovedaktiviteter:

Tilknytning af kunstner.

Seminar som start og slut – mennesker mødes.

Sammenhængende tværgående undervisningsforløb.

Kursus i evalueringskultur og målsætning.

Evaluering:

De deltagende skolars skolebiblioteksteam og faglærerne evaluerer internt i forhold til de fagligt opsatte mål.

Der er oprettet konferencer på skolekom, hvor deltagerne lægger dagsordener og referater ud, så alle kan følge med på sidelinjen i hinandens projektforsløb.

Projektleder og følgeforsker besøger hver skole to gange i forløbet og laver besøgsreferat.

Spørgeskema fra følgeforsker.

Afsluttende evalueringsrapport fra følgeforsker.

Deltagernes egen evaluering

Følgende er baseret dels på deltagernes besvarelse af følgeforskers spørgeskema¹, dels på referater fra skolekom-konferencen og på fremlæggelserne ved slutseminaret.

Beskrivelser af det tværgående fagudvalg og dets arbejdsbetingelser:

Alle 4 skoler har oprettet tværgående fagudvalg med repræsentation fra skolebiblioteksteamet, de praktisk-musiske lærere og ledelsen. En skolebibliotekar har været tovholder. Udvalgene har bestået af mellem 5 og 8 medlemmer. Én skole har haft en styregruppe på 4 personer og et større tværfagligt udvalg med alle fagene repræsenterede. Erfaringerne viser, at jo flere medlemmer, jo større problemer med at mødes rent fysisk. Dette har skabt frustrationer på et par af skolerne, ligesom udvalgene er blevet justeret hen ad vejen i forb. m. f.eks. langtidssygdom og andre praktiske hindringer.

Mødefrekvensen har været ret forskellig. På én skole har man haft møde næsten ugentligt, mens andre skoler har mødtes en gang om måneden.

Kunstneren har deltaget i nogle af disse møder, hvor det har været hensigtsmæssigt for dagsordenen.

I øvrigt har mødeindholdet været dels af afklarende art

- hvad er udvalgets rolle og arbejdsopgaver

dels af organiserende art

- hvem gør hvad, hvor og hvornår

dels af inspirerende art

- møder, hvor også kunstneren har deltaget

dels af evaluerende art

- samarbejdet med kunstneren, besvarelse af spørgeskema

Tovholderen har været mødeindkalder, sat dagsorden og sørget for referat (internt + skolekom).

Samarbejdet med kunstneren

- i forhold til skolebiblioteket:

Kunstnerne har inspireret dels til indretning, dels til oprettelse af diverse uformelle læringsmiljøer.

Alle 4 skoler giver udtryk for stor tilfredshed med kunstnerens inputs m.h.t. selve skolebiblioteket.

¹ bilag 1

- i forhold til faglærerne:

Her er der forskellige oplevelser på de 4 skoler. Én skole melder, at kunstneren ikke var interesseret i at gå i dialog med faglærerne, én skole fortæller, at kunstneren var til stor, faglig inspiration, én skole beretter, at kunstneren var meget iderig, men at visse faglærere var skeptiske overfor selve det faglige indhold eller mangel på samme. Denne skepsis blev dog vendt undervejs i forløbet. Én skole har brugt kunstneren som oplægsholder på en fælles inspirationsdag.

- i forhold til det aktuelle projekt

Alle 4 skoler melder begejstret tilbage. Kunstnerne har formået at bidrage positivt og fornyende både før, under og efter afviklingen af de tværgående forløb. Alle 4 skoler har i forløbet produceret vidnesbyrd i form af elevarbejder med kunstnerens aftryk. Der er stor forskel på de færdige produkter. På én skole har kunstneren egenhændigt skabt de færdige produkter (wallstickers) med udgangspunkt i elevernes produktioner. På én skole har eleverne lavet deres egen udsmykning, hjulpet på vej af kunstnerens inputs. På én skole har eleverne produceret udsmykning og møbler til skolebiblioteket. På én skole har elever og kunstner lavet skrammel-skulpturer og tegnet kalligrafisk til musik.

- i forholdet til eleverne

På 3 af skolerne har kunstneren deltaget aktivt i undervisningen i forskelligt omfang. Tilbagemeldingerne er meget positive. Eleverne har været begejstrede både for mødet med kunstnerne, for deres anderledes måder at undervise på og de har været stolte af produkterne.

- i forhold til evalueringen

Her er kun få, konkrete tilbagemeldinger fra skolerne. Én skole fortæller, at kunstneren har været med i hele forløbet – både planlægning, afvikling og evaluering, men hvori hans rolle i forb. m. evalueringen består, er ikke nærmere beskrevet.

Uformelle læringsmiljøer:

- beskrivelse

Bøgeskovskolen beretter, at man har haft en udstilling + quiz i samarbejde med hjemkundskab. Håndarbejdsbøger er udstillet i håndarbejdslokalet. Et sammenstyrtet tag på skolebiblioteket har desværre midlertidigt hindret yderligere tiltag og udstillinger. Kunstneren har foreslået udsmykning af vinduer og beklædning af loftsbjælker, så de kan bruges til opslag og udstilling af elevarbejder (skolebiblioteket har næsten ingen vægplads). Rummet søges opdelt i bogafdeling og arbejdsafdeling ved at flytte rundt på reoler og arbejdsborde. Kunstneren har formidlet lån af boglabyrinth, som er opstillet i juni 2010.

Vestervang Skole fortæller, at de wall-stickers, som kunstneren har lavet ud fra elevproduktioner, netop er blevet hængt op på biblioteksgangen. De skaber undren og nysgerrighed hos alle forbipasserende. Elevernes egen produktion (collager) skabt sammen med kunstneren, er udstillet på biblioteket og vækker stor interesse. De ansigter, der blev fremstillet i billedkunstforløbet, hænger også på biblioteket og vækker stor opmærksomhed.

På Kirsebærhavens Skole har elever sørget for udsmykning og afgrænsning af den vidensbrønd (interaktiv storskærm med tilhørende arena), der allerede var etableret på skolebiblioteket. På skærmen kan ses bl.a. dvd-klip fra emneugen ”Hver dag et eventyr”, hvor elevernes arbejde og engagement dokumenteres. Melletrinngangen er blevet udsmykket med elevernes farvestrålende arbejder fra emneugen og dermed gjort til et rarere opholdssted, hvor man kan hygge sig i selskab med egne produkter i mange farver og former.

På Lindehøjskolen har eleverne produceret træstubbe med tilhørende filtputer, som skal bruges som siddepladser på skolebiblioteket. En mobile udsmykket med farverige stofcirkler produceret i håndarbejdstimerne og sribede ”pucke” lavet af ædeltræ i sløjdtimerne er hængt op. Der er etableret en læsehems med plads til 4 læseheste. En storskærm, hvor dias-serier og videoklip fra eleverarbejder skal vises, er hængt op på væggen. En magnetisk tavle med skiftende ord/bogstaver/symboler skal etableres. Der er lavet læsekrog til unge. Det tilstødende EDB-lokale skal integreres i skolebiblioteket i form af ”arbejds-øer”. Fagbøgerne flyttes ind i nuværende EDB-lokale. Krybber og reoler har fået hjul, så indretningen bliver mere fleksibel.

- vurdering

Skolerne er enige om, at de uformelle læringsmiljøer i høj grad er med til at skabe øget opmærksomhed hos eleverne, både fagligt set, men også menneskeligt. Har man selv været medskabende – eller kender man nogen, der har – øges interessen. Der meldes om stor ejerskabsfølelse til produkterne. Kan man selv være aktiv (quiz, interaktiv skærm, bytte rundt på billedstriber eller bogstavbrikker), øges interessen ligeledes.

Ledelsens rolle:

- beskrivelse

Der har været ledelsesrepræsentanter i de tværfaglige udvalg på alle 4 skoler. På én skole har tovholder og ledelsesrepræsentant været samme person. Generelt har ledelsens rolle været ressourcetildelende. Lederne har ikke deltaget i ret mange af møderne, men blot fulgt med fra sidelinjen via dagsordener og referater (bortset fra førnævnte skole).

- vurdering

Skolen med samme person som tovholder og ledelsesrepræsentant udtrykker tilfredshed med ledelsens rolle. Det har været let at organisere pga personsammenfaldet, og der har ikke været langt fra opståede ønsker til bevillinger.

2 af de andre skoler kunne have ønsket sig, at ledelsesrepræsentanten havde været mere synlig og deltagende i selve processen.

Skolebibliotekarens rolle:

- beskrivelse

Skolebibliotekarerne har undervejs i de tværfaglige forløb gennem samarbejde og vejledning af faglærerne bidraget til planlægning af undervisningsforløbene. Der er fremskaffet materialer, lavet links-samlinger, laver udstillinger og præsenteret relevante bøger m.m. på møderne.

- vurdering

Skolebibliotekarerne siger samstemmende, at de føler sig bedre rustede til at vejlede deres praktisk-musiske kolleger. Der har været fokus på de faglige mål både fra bibliotekarernes og faglærernes side. Én skole påpeger, at man nu er kommet i dialog med faglærerne – første forudsætning for samarbejde. Én anden skole fortæller, at det er meget vanskeligt at ”få fat i” andre end dansk-lærerne. Dette projekt har dog etableret kontakt til faglærere. De uformelle læringsmiljøer har også i høj grad været med til at sætte fokus på de praktisk-musiske fag – både for bibliotekarernes vedkommende, men også for brugernes (elever og lærere).

Forankring:

- opretholdelse af det tværfaglige udvalg

Én skole ønsker at opretholde det tværfaglige udvalg, men med et mere funktionelt deltagerantal. Én skole mener, at man arbejder tæt sammen i det daglige og derfor kun vil formalisere arbejdet i et tværfagligt udvalg ved konkrete behov (hvert tredje år, hvor udsmykning af mellemtrinsgangen forventes at skulle fornyes). Én skole håber at kunne bibeholde det tværfaglige udvalg til næste skoleår – gerne med henblik på at involvere flere af PM-fagene end tilfældet har været i indværende år.

- gentagelse af det tværfaglige projekt i en eller anden form

Alle 4 skoler melder tilbage, at man forventer/håber at kunne arbejde på lignende måde igen.

- udskifte/forny de uformelle læringsmiljøer?

Én skole har ikke aktuelle planer om udskiftning. Én skole vil medtænke de praktisk-musiske fag, når der skal ske udskiftning. Én skole påtænker at lave ny udsmykning hvert tredje år, svarende til at de involverede elever (4., 5. og 6. årgang) alle får lov til at deltage i processen. Én skole har fokus på læringsstile og mener derfor, at det vil være naturligt også fremover at udskifte læringsmiljøerne.

- orientere om projektet ”ud af huset”

Ingen af skolerne har aktuelle planer, men alle er indstillede på at besvare spørgsmål og vise frem. Én skole har lavet dvd, der kan bruges som fremvisning for interesserede.

Spørgsmål til faglærerne:

For to af skolernes vedkommende har alle de implicerede faglærere besvaret. De sidste to skoler har besvaret for nogle af faglærernes vedkommende. Der er stor forskel på besvarelsernes præcision og formulering.

- målsætning og evaluering

Der er stor forskel på, hvor konkrete faglærerne har været i deres målsætning. Nogle har forholdt sig til fagets overordnede målsætning, andre har været inde omkring specifikke dele i Fælles Mål. Fælles for besvarelserne har været, at man mener, målene er blevet opfyldt. Evalueringsmetoden har været lærerens iagttagelser + samtaler med eleverne efterfølgende. Ingen har lavet spørgeskemaer el. lign.

Hvorvidt eleverne også har opnået ikke-faglige mål, besvares mindre entydigt. De fleste anfører dog, at samarbejde og tværfaglighed har stået højt på dagsordenen. Nogle har oplevet, at elever (især ikke-boglige) har vist engagement udover det sædvanlige. På de skoler, hvor man har arbejdet på tværs af årgangene, beretter man om øget respekt for hinanden. Nogle elever har fået styrket deres selvværd. En skole har specifikt haft som formål at styrke samarbejde og gensidig respekt på mellemtrinnet, og beretter om stor succes på dette felt.

- kunstnerens rolle i forb. m. planlægningen af undervisningen

Har været meget kunstner-afhængig. En kunstner har frabedt sig denne rolle. En har været meget iderig, men på det overordnede plan. Endte dog med at være helt konkret omkring et musik- og tegne-forløb. En har haft en gruppe på 7 elever igennem hele den pågældende skoles emneuge. Samstemmende siger faglærerne, at kunstnerne overordnet set har været iderige og sprudlende, men m.h.t. selve planlægningen og afviklingen af undervisningen føler ingen, at der er røkket væsentligt ved deres fagsyn. En lærer føler sig meget inspireret og har allerede tænkt nye ideer ind i næste års planlægning. Alle 4 kunstnere har været billedkunstnere. Billedkunstlærerne har derfor generelt haft et større udbytte af sparringen med kunstneren. De andre fags lærere har givet udtryk for, at de selv skulle sortere i ideerne og derefter planlægge undervisningsforløbene. Der har været en vis skepsis overfor at skulle samarbejde med en kunstner, som ikke tilhører ens eget fagområde, eks. musik/idræt.

Projektlederens og følgeforskerens iagttagelser

I forhold til projektets hovedaktiviteter

- Tilknytning af kunstner

Alle 4 skoler har valgt hver sin kunstner, nemlig Rasmus Danø (billedkunstner), Mette Jørgensen (billedkunstner, underviser i Håndværk og Design på Blågård Seminarium), Karin Olesen (billedkunstner) og Sergej Sviatschenko (arkitekt og billedkunstner).

<http://siofc.com/blog/>

<http://www.sviatchenko.dk/>

<http://www.karinolesen.dk/>

<http://www.mettejoergensen.dk/>

At de valgte kunstnere alle arbejder billedligt/skulpturelt har betydet meget for selve de kunstneriske produkter, der er kommet ud af emneuger/forløb. Disse er næsten alle af visuel/rumlige karakter i høj, kunstnerisk kvalitet. Især billedkunstlærerne har udtrykt stor tilfredshed med

samarbejdet med kunstnerne, hvorimod andre faglærere (eks. musik/idræt) har været mere skeptiske og i visse tilfælde ikke har følt sig særligt inspireret. Én enkelt kunstner har frabedt sig samarbejdet med faglærerne, selvom der i aftalen med ham lå en klar beskrivelse af også denne forpligtelse. Undervejs har flere faglærere dog følt sig løftet og flyttet af kunstnerens ideer, men selve planlægningen af undervisningen og til dels afviklingen af mange af forløbene har været lagt i hænderne på faglærerne. Hvorvidt dette skyldes faglærernes ønske om selv at have styr på forløbet eller kunstnerens manglende interesse for denne del af opgaven, er svært at vurdere. Men det kan konstateres, at kunstnerne har været iderige, lærerne har sammen med kunstnerne sorteret i ideerne og herefter stået for selve planlægningen af undervisningen (jf. KIE-modellen fra Kirsebærhavens Skole²)

Seminar som start og slut – mennesker mødes

Der er afholdt startseminar med Niels Rebsdorf som oplægsholder. Her deltog alle 4 skoler med repræsentanter fra deres tværfaglige udvalg og projektleder Hedvig Godsk. På dette møde afklaredes arbejdsopgaverne i forbindelse med projektet, ligesom der blev fremlagt forslag til evalueringsmetoder og afdækning af målsætninger.

Der er afholdt slutseminar med deltagelse af alle 4 skoler, projektleder Hedvig Godsk, følgeforsker Susanne Hvitved og konsulent Niels Rebsdorf. Hver skole fremlagde beskrivelser af arbejdsprocessen og dokumentation for det tværfaglige undervisningsforløb. Her blev evalueringsrapporten også berørt af følgeforskeren, og der blev spurgt ind til projektets forskellige dele, ligesom der blev talt om fremtidsmulighederne.

Der var stor enighed om, at det er vigtigt at mødes både før og efter et sådant projektføreløb for at sikre fælles referencer og forståelse af opgaven. Det kunne samtidig konstateres, at alle involverede gerne skal være med til begge dele. Følgeforsker og en del faglærere var ikke med ved startseminaret, ligesom der også manglede ledelsesrepræsentanter og faglærere ved slutseminaret. Det har været svært for nogle af deltagerne at skulle "sælge" ideen hjemme på skolen efter startseminaret, og den fælles referenceramme, som et startseminar gerne skulle være, har været vanskelig at skabe på alle skoler efterfølgende.

De oprettede konferencer på skolekom har stort set kun været besøgt og benyttet af tovholdere, projektleder og følgeforsker. Ideen med at kunne sparre skolerne imellem har således kun eksisteret på det overordnede plan og ikke for de enkelte faglærere. Faglærerne forklarer dette med, at det ikke er manglende vilje, men derimod mangel på tid. Der har ikke været afsat ressourcer til dette arbejde. De enkelte skolers interne kommunikation foregår på lokale skoleintraer, og derfor læser mange lærere ikke skolekom regelmæssigt. Det må overvejes, om en anden kommunikationsform kunne være mere hensigtsmæssig – eller om der skal afsættes ressourcer til læsning af hinandens referater/erfaringer.

Sammenhængende tværgående undervisningsforløb

3 af skolerne har valgt at lave en emneuge, hvor eleverne har været fordelt på forskellige hold og arbejdet i værksteder. På én skole roterede man mellem værkstederne klassevis (mellemlinseklasserne), på én skole havde man valgt at lade 5. årgang arbejde på tværs af klasserne i grupper, som så roterede i værkstederne, på én skole havde man delt eleverne (mellemlinset) i grupper på tværs af årgangene, og hver gruppe arbejdede i det samme værksted hele ugen. På disse

² bilag 2

3 skoler var kunstneren med i forløbet som underviser/vejleder. Den sidste skole har valgt at arbejde med forløbet indenfor det normale skema, men på omlagte dage med flere sammenhængende timer i samme fag. Der er således arbejdet med 5. årgang i håndarbejde/billedkunst og sløjd.

Skolerne melder samstemmende tilbage, at eleverne har været fordybet i opgaverne, både hvor der har været tale om deciderede emneuger og i de skemalagte forløb. Begrebet ”tværfaglighed” har været tolket meget forskelligt: Én skole havde som klausul, at værkstederne skulle indeholde elementer fra mindst 2 af fagene (efter kunstnerens oplæg), de fleste arbejdede med faglige værksteder og et overordnet tema som det tværfagligt samlende. Én skole havde ”cirklen” som samlende element, og der blev arbejdet i hhv. sløjd og håndarbejde/billedkunst med produktion af udstyr til skolebiblioteket. Det tværfaglige fremstod således først, da de pespektive produkter blev samlet på biblioteket, men alle elever oplevede glæde ved fordybelsen og stolthed over de fremstillede produkter.

Nogle af faglærerne har været meget stringente på målsætning og evaluering helt fra starten af forløbet. Andre har ”opdaget” mål undervejs. De faglige målsætninger menes opnået af stort set alle faglærerne, som alle har evalueret gennem tegn og samtaler med eleverne. Flere gav ved slutseminaret udtryk for, at det kan være svært at evaluere de praktisk/musiske fag. Nogle anførte, at det også er afhængig af den enkelte skoles evalueringskultur. Er man f.eks. vant til portfolio, er det ikke det store problem at få eleverne til at selv-evaluere også sådanne undervisningsforløb. M.h.t. de ikke-faglige mål har én skole haft som overordnet målsætning at udvikle elevernes sociale kompetencer. Dette lykkedes fint iflg. skolens evaluering. På de andre skoler har der ikke været decideret fokus på dette område, men alle melder dog samstemmende tilbage, at der har været adskillige ”sidegevinster” i form af samarbejde i nye relationer, elever har fået styrket selvværdet i forb. m. arbejdsopgaverne, der er arbejdet koncentreret og med fordybelse osv.

- Kursus i evalueringskultur og målsætning

Dette kursus afholdtes i forbindelse med startseminaret med Niels Rebsdorf som underviser. Niels Rebsdorf underviste bl.a. i hvordan de forskellige praktisk-musiske fag kunne lave en overskuelig præsentation af deres årsplan ud fra Fælles Mål, så skolebibliotekaren kunne vejlede i forhold til materialer, idéer og være inspirerende.

Ved slutseminaret spurgte følgeforsker ind til dette punkt. Det viste sig, at ingen af faglærerne havde brugt modellen – ikke fordi den er uanvendelig, men den opfattes som omstændelig og ”vi ved godt, hvad der står i Fælles Mål, så vi behøver ikke en sådan skematisering”, var kommentaren.

I forhold til projektets strategi / metoder

- Ved hjælp af kunstnerens alternative arbejdsmetoder og ideer at stimulere skolebiblioteksteamet og faglærerne til at få mere viden om og mod til at kaste sig ud i at se fagene på en ny måde. Skolebiblioteket skal bl.a. tilbyde uformelt læringsmiljø.

Alle 4 skoler har kastet sig over opgaven med at indrette uformelle læringsmiljøer på skolebiblioteket. Kunstnerne har bidraget med ideer, både konkrete og flyvske, som skolebibliotekarerne har vurderet, sorteret i og til dels ført ud i livet. Ideerne har gået dels på (ny)-indretning af rummene, dels på diverse ophæng, udstillinger og udsmykning med afsæt i de praktisk-musiske fag. Alene denne stillingtagen til ideerne og deres anvendelighed har stimuleret skolebibliotekarerne til at tænke bredere. I forbindelse med tilrettelæggelsen af

undervisningsforløbene har også faglærerne været ”udsat” for kunstnernes mere eller mindre sprælske ideer, som herefter skulle vurderes didaktisk og metodisk. De kunstneriske ideer synes at have haft en afsmittende virkning først og fremmest på valget af det konkrete, faglige indhold mere end på selve didaktikken. De fleste faglærere føler sig ikke ”flyttet” i forhold til deres fagsyn. De uformelle læringsmiljøer, som er skabt dels af skolebibliotekarerne og kunstnerne, dels af eleverne selv, virker befordrende for brugernes lyst til at komme på skolebiblioteket. Det er spændende, når man selv har været med til at lave f.eks. udstillinger eller videoklip, og kammeraterne er også mere interesserede, når de kender producenten. Læringsmiljøer, som kan ændres/vælges/udvikles af de besøgende, er meget populære hos eleverne (jf. vidensbrønden, følelsesvæggen, quiz om årstidens grøntsager), og skaber grobund for anderledes læring.

I forhold til projektets målgruppe

- De fire skolars skolebiblioteksteam samt de lærere på skolen, der underviser i billedkunst, musik, sløjd, idræt, håndarbejde og hjemkundskab

Alle 4 skoler har inddraget skolebiblioteksteamet i projektførløbet. Tovholderen på hver skole har været skolebibliotekar. De seks praktisk-musiske fag har været repræsenteret på forskellig vis. Principielt har alle skolerne forsøgt at have en repræsentant fra hvert af fagene med i det tværfaglige udvalg, men i praksis viste det sig at være umuligt, dels pga logistik (problematisk at finde fælles mødetidspunkter), dels pga sygdom og andet fravær, dels pga faglærernes tilknytning til hhv. indskoling og mellemtrin.

Skolernes valg af emne/tema har været afgørende for, hvilke praktisk/musiske fag der blev tilknyttet. F.eks. fravalgte én skole faget hjemkundskab i det aktuelle projekt, da det ville virke for ”søgt” at integrere dette fag i det aktuelle tema. En anden skole fravalgte håndarbejde pga logistiske problemer med at få en faglærer involveret. Én skole valgte at koncentrere sig om 3 fag. Skolerne har været enige om, at det ikke er afgørende, at alle de praktisk/musiske fag er repræsenterede i et sådant projekt. Det skal give faglig mening og være praktisk muligt.

- Skolens ledelse inddrages aktivt

Alle 4 skoler har haft en ledelsesrepræsentant i det tværfaglige udvalg. Ledelsens aktive deltagelse har først og fremmest været som tildeler af ressourcer. Der er tilbagemeldinger om, at lederne har deltaget i 1-2 møder og i øvrigt holdt sig orienteret ved hjælp af referater og dagsordener. På én skole var tovholder, skolebibliotekar og afdelingsleder samme person. Der fornemmedes på to skoler frustrationer over ledelsens manglende interesse for selve afviklingen af projektet og undervisningsforløbene.

Det er vigtigt, at ledelsen engagerer sig hele vejen i et sådant projekt. Tovholdere, kunstner og faglærere skal opleve interesse fra overordnet side, ligesom det omvendt må være en ledelsesopgave at vide noget om de ”skibe”, der sættes i søen på skolen – og følge op på forløbene. Det være sig med tildeling af ressourcer, men også med pædagogisk interesse for projektførløb og resultater. Hvis sådanne projekter skal overleve på sigt, må ledelsen både være vidende om forløb og indhold og tage stilling til ressourcetildeling fremadrettet.

- På sigt er det skolebiblioteker over hele landet

Dette må tiden vise. Muligheden for at kunne brede kendskabet til projektet kunne også starte lokalt, således at kommunens skolebiblioteker blev orienteret om projektet, og efterfølgende have et ønske om at etablere et kulturelt netværk med de lokale kunstnere. Jf. Børnekulturens Netværk modelforsøg med Helsingør Kommune.

I forhold til projektets succeskriterier

- Synligt mere mod til at kaste sig ud i rådgivning og aktiviteter på skolebiblioteket på området

Skolebibliotekarerne på alle 4 skoler siger samstemmende, at de har fået mere mod på at rådgive kolleger i de praktisk-musiske fag. Alle er også enige om, at man ikke er blevet eksperter, men at man med tiden vil kunne få større viden om også disse fag og deres faglige muligheder. Der har været udvist stor iver m.h.t. at udvikle aktiviteter med afsæt i de praktisk-musiske fag på skolebiblioteket: Udstillinger, konkurrencer, storskærme med mulighed for afspilning af dias- og video-klip fra undervisningssituationer m.m.

Det er tydeligt, at konkrete opgaver såsom at etablere uformelle læringsmiljøer er nemmere at gå til end opgaver som ”at blive en bedre vejleder”. Det er derfor dejligt at kunne konstatere, at alle tovholderne føler sig bedre rustede nu end før projektets start. De viser dermed mod til at påtage sig også denne opgave, samtidig med at de erkender, at det er svært og noget, der tager tid.

- Etablering af tværfagudvalg

Alle 4 skoler har etableret et sådant udvalg.

Disse udvalg vil være af stor betydning for evt. videreførelse af projektet på de enkelte skoler. Alle skoler siger samstemmende, at det er i dette forum, ideerne er skabt og de faglige udvekslinger har foregået.

- Synlig højnelse af kvaliteten i de praktisk-musiske fag

I forbindelse med de tværfaglige undervisningsforløb er der produceret adskillige beviser på kvalitativ elev-kunst, især indenfor billedkunstoffet. Hvorvidt det er fagenes status eller kvaliteten af selve det faglige indhold, der er styrket, kan være svært at skelne imellem. Men både elever, lærere og forældre har fået en erkendelse af, at man også i disse fag kan lære/opleve kvalificeret.

- Evaluering og målsætning styrket i disse fag

Nogle af faglærerne har været meget konkrete med deres målsætninger og har evalueret mundtligt efterfølgende med eleverne. Andre har været meget overordnede og henviser til Fælles Mål uden egentlig evaluering.

Alle faglærerne er blevet holdt op på deres fag og har måttet tage stilling til, hvad de har villet med faget i den konkrete situation. Dette har været svært for nogle af deltagerne, andre har været meget præcise i deres målformulering og evaluering³.

Der er helt klart skabt fokus på målsætning og evaluering, og mange af faglærerne er bedre rustede fremover til dette arbejde.

- Alle involverede har kursus

De lærere, som deltog i startseminaret, har kursus i målsætning og evaluering. Desværre deltog ikke alle faglærere i dette kursus.

Som tidligere nævnt har ingen benyttet sig af Niels Rebsdorfs skema. Det må konstateres, at det tager lang tid og megen overtalelse at få garvede faglærere til at ændre praksis.

I forhold til projektets målsætninger

- Skolebiblioteksteamets evne og ikke mindst mod til at vejlede og inspirere på det praktisk-musiske felt styrkes

Alle 4 skoler melder tilbage, at processen har betydet, at skolebibliotekarerne nu er mere opmærksomme på mulighederne for at vejlede de praktisk-musiske kolleger. Man har søgt efter materialer, lavet links-samlinger, bestilt film hjem og præsenteret mulighederne dels på møder i det tværfaglige udvalg, dels i udstillinger på skolebiblioteket, lærerværelserne og faglokalerne. Skolebibliotekarerne melder også samstemmende tilbage, at de praktisk-musiske kolleger er blevet opmærksomme på mulighederne for at få faglig sparring på skolebiblioteket, men det har været svært at få faglærerne i tale i det daglige.

- Der etableres tværgående fagudvalg på området med skolebiblioteket

Alle 4 skoler har etableret sådanne fagudvalg med en skolebibliotekar som tovholder. Disse fagudvalg har været omdrejningspunktet for projektet og er derfor uundværlige fremadrettet.

- Ledelsens opmærksomhed på faglige muligheder øges

På én skole synes dette at have været tilfældet i kraft af personsammenfald, men de 3 andre skoler har ikke oplevet, at ledelsens opmærksomhed på det faglige har været i fokus. Ledelsen har været ressourcetildeler.

Det kan undre, at ledelserne ikke interesserer sig mere for den pædagogiske side af sådanne tiltag. Det vil fremadrettet være vigtigt at overbevise ledelserne om den pædagogiske værdi, og der må opfordres til, at ledelserne interesserer sig for mere end ressourcetildelingen.

- Kunstnere sætter sig spor

³ bilag 3

Udover de konkret synlige/hørlige produkter, som alle 4 skoler kan fremvise, har mødet med kunstnerne sat tanker og ideer i gang på skolerne. Især for skolebibliotekarernes vedkommende og først og fremmest i forb. m. indretning og udnyttelse af skolebiblioteksrummet.

Det har tydeligvis haft stor værdi for alle implicerede at møde en kunstner. Denne måde at blande kunst og undervisning giver en unik oplevelse for alle parter. Det store problem i den forbindelse er selvfølgelig økonomien, da det kræver penge på kontoen. Som situationen er lige nu, har skolerne ikke selv mulighed for at købe sig til en sådan ekspertise, men må være henvist til Huskunstnerordningen fra Kunstrådet og Codas tilbud om besøg af en komponist.

I forhold til formålet med projektet

- Gennem systematisk skolebiblioteksvejledning og samarbejde at styrke faglighed og kvalitet i de praktisk-musiske fag, så der bl.a. skabes viden om og erfaring med, hvorledes høj faglighed kan støtte indlæring i skolens øvrige fag

Fokus på alle 4 skoler har ligget på vejledning og samarbejde. Dette har medført en langt større synlighed udenfor faglokalerne for de praktisk-musiske fags vedkommende. Udstillinger på skolebibliotekerne har pirret nysgerrigheden hos både elever og lærere. De involverede elever føler et stærkt ejerskab til og stolthed over produkterne. I undervisningsforløbene har mulighederne for fordybelse og finish samt kravene om, at produkterne skulle kunne udstilles, helt klart højnet den faglige kvalitet. Selve processen har til gengæld vist, at eleverne har oplevet at skulle fungere i andre sammenhænge eksempelvis på tværs af klasser og årgange. Nogle elever har vist specielle evner, som ikke har været i fokus i de traditionelt boglige fag, og er derved blevet styrket m.h.t. selvværd. Opgaverne har krævet samarbejde i større eller mindre grupper og stillet store krav til elevernes selvdisciplin og følelse af forpligtelse for fællesskabet.

Transfer-værdien til skolens øvrige fag ligger således i, at elevernes samarbejdsevner er styrket, de har indgået i nye relationer, de har oplevet værdien af fordybelse og af, at der bliver stillet kvalitative krav til det færdige produkt, nogle har oplevet et styrket selvværd, alt sammen vigtige ingredienser i elevernes alsidige personlighedsudvikling.

Der er således tale om både proces- og produkt-relaterede arbejdsformer. De fag-faglige mål ses tydeligt i produkterne, mens de socialt relaterede mål kommer til udtryk i processen. Begge dele med stor succes.

I forhold til andre samarbejdspartnere:

Kirsebærhavens skolebibliotek er et kombi-bibliotek i forbindelse med Vigerslev bibliotek.

Tovholderen og det kreative fagudvalg har haft et godt samarbejde med folkebibliotekarerne om brugen af biblioteket og indretning af uformelle læringsmiljøer. Brugere af Vigerslev bibliotek er pludselig blevet indviet i de mange tiltag, der i forbindelse med projektet er blevet foretaget på biblioteket. Ikke bare eleverne på skolen har fået kendskab til projektet men hele lokalsamfundet.

Som kunstner Rasmus Danø nævnte som sin indgangsreplik: ”Hver dag er et eventyr”

(lokalfolkningen oplever netop ikke at deres hverdag er et eventyr), er kombi-biblioteket blevet et kulturelt samlingspunkt for lokalfolkningen. Jf. i Køge kommune, hvor der er blevet oprettet et kulturelt kvarter i forbindelse med Børnekulturens Netværks modelforsøg ”børnekultur i kommunen”. Lokalkvarteret ved Kirsebærhavens skole er præget af familier af anden etnisk

herkomst, hvorfor kombi-biblioteket kan være medvirkende til at fremme social og etnisk integration.

Herlev kommune har også deltaget i modelforsøget ”børnekultur i kommunen” ved Børnekulturens Netværk, som udgangspunkt var det kun de 3 – 6 årige der deltog i projektet med tiltag indenfor musik, billedkunst, drama og fortælling. Men inspireret af Varde kommunes kulturrygsæk for alle børn i dagtilbud og skolealderen, bliver kommunens skoler nu tilbudt et nyt kulturelt forløb hvert år på hvert klassetrin. Skolebiblioteket har ikke det administrative ansvar, blot skal de formidle tilmeldingen. Det frigiver tid til andre arbejdsområder; eksempelvis har Lindehøjskolen skabt kontakt til besøg af balletskole og filmskole, samt forfattere.

Fremtiden

De 4 skoler har alle planer om at videreføre det tværfaglige arbejde med de praktisk-musiske fag i en eller anden udstrækning. Enten opretholder man det tværfaglige udvalg, evt. i mindre målestok, eller også genopliver man det i forbindelse med kommende, tværfaglige undervisningsforløb.

En skole påtænker at overføre ideen med et tværfagligt udvalg til f.eks. indskoling og på denne måde komme hele vejen rundt til alle faglærergrupper.

De uformelle undervisningsmiljøer er også kommet for at blive, dog i skiftende form og med varierende indhold. Nogle af skolerne overvejer udstillinger ”ud af huset”, gerne i samarbejde med lokale folkebiblioteker.

På skolernes hjemmesider kan læses om projekterne.

Skolebibliotekarerne har fået mod på at være mere udadvendte og opsøgende – ikke kun til kolleger på det praktisk-musiske område, men også andre faggrupper er interessante.

Ingen af skolerne har aktuelle planer om at fortælle om projektet til andre skoler eller institutioner, men alle er indstillede på at fortælle, hvis nogen spørger.

Projektleder Hedvig Godsk har skrevet en artikel til ”Børn og bøger”, som fortæller om arbejdet på skolerne efter det første halve år. Hun vil lave en afsluttende artikel, som bringes i ”Børn og Bøger” samt ”Skolebiblioteket” og en artikel forsøges bragt i de praktisk-musiske foreningers fagblade.

Denne rapport bliver tilgængelig på Kommunernes Skolebiblioteksforenings hjemmeside.

Skolebibliotekarerne og projektets øvrige deltagere opfordres til at fortælle om forsøget i relevante fora. Evt. på temadage såsom ”skolebibliotekarernes dag”.

Konklusion

Projektets overordnede formål

Gennem systematisk skolebiblioteksvejledning og samarbejde at styrke faglighed og kvalitet i de praktisk-musiske fag, så der bl.a. skabes viden om og erfaring med, hvorledes høj faglighed kan støtte indlæring i skolens øvrige fag

er nået i meget høj grad m.h.t. gennem systematisk skolebiblioteksvejledning og samarbejde at styrke faglighed og kvalitet i de praktisk-musiske fag. Både elevprodukter og evalueringstilbagemeldinger fra de implicerede lærere og skolebibliotekarer vidner om dette. Der har ikke i de faglige målsætninger og evalueringer været særlig fokus på *hvorledes høj faglighed kan støtte indlæring i skolens øvrige fag*. Men iagttagelser af hhv. projektleder, følgeforsker og diverse lærer- og elevudsagn vidner alligevel om en høj transfer-værdi. Eleverne er blevet bedre til at samarbejde, til at indgå i nye relationer, til at anerkende hinanden, til at fordybe sig, og for visse elevers vedkommende har der været tale om styrkelse af selvværdet. De praktisk-musiske fags status er højnet, og værdien af det tværfaglige arbejde synliggjort, både overfor elever, lærere og forældre.

Projektets målsætninger

1. Skolebiblioteksteamets evne og ikke mindst mod til at vejlede og inspirere på det praktisk-musiske felt styrkes.
2. Der etableres tværgående fagudvalg på området med skolebiblioteket.
3. Ledelsens opmærksomhed på faglige muligheder øges.
4. Kunstnere sætter sig spor.

er ligeledes opnået for punkt 1's vedkommende. Skolebibliotekarernes tilbagemeldinger siger samstemmende, at de er blevet bedre til at vejlede og opsøge de praktisk-musiske kolleger. Tilbage står, at disse kolleger (og andre faggrupper for den sags skyld) gerne må blive endnu mere opmærksomme på mulighederne for at få hjælp og sparring på skolebiblioteket til planlægning af undervisningsforløb. De uformelle læringsmiljøer og omrokeringer/nyindretninger af skolebibliotekerne med fokus på de praktisk-musiske fag har virkelig haft sin virkning, både på elever og kolleger. Der er skabt rum for undren, opmærksomhed og nysgerrighed.

Vedr. punkt 2: Alle skoler har oprettet tværgående fagudvalg og beretter om stor succes og villighed til at indgå i et sådant arbejde både fra faglærere og skolebibliotekarernes side. Der har været logistiske problemer med at mødes rent fysisk, hvis udvalgene har været for store. Det anbefales derfor, at man nedsætter mindre "styregrupper" og kun har få møder med alle faglærere. Flere af skolerne håber på at kunne opretholde disse fagudvalg – eller at kunne bruge ideen i andre sammenhænge, eks. indskolingslærere.

Punkt 3, ledelsens deltagelse i projektet, har været en smule problematisk på nogle af skolerne. Der har været villighed til at tildele de nødvendige ressourcer, men forventningerne til ledelsen m.h.t. at engagere sig også i det praktisk-pædagogiske arbejde er ikke blevet indfriet. Én skole har haft personsammenfald mellem tovholder og ledelsesrepræsentant, og her har opmærksomheden været tilfredsstillende. Det er vigtigt for udvalgsmedlemmernes oplevelse af ledelses-engagement, at lederne er fysisk til stede. Både ved møderne, men også undervejs i undervisningsforløbene.

Punkt 4 er lykkedes til fulde. De mange elevproduktioner, uformelle læringsmiljøer, undervisningsforløb og ideer til indretning af skolebibliotekerne taler helt deres eget sprog hvad dette angår. Hvorvidt kunstnerne også har formået at rokke ved faglærernes fagsyn, er en anden sag. Faglærerne mener ikke, at kunstneres ideer har fået dem til i væsentlig grad at ændre på deres planlægning af undervisningen.

Her kan indskydes, at kravet til tværfaglighed trods alt har givet hvert enkelt fag en ekstra dimension. Grænserne mellem de enkelte fag er udviskede, og de færdige produktioner vidner om en høj grad af faglig integration.

Projektets succes-kriterier:

1. Synligt mere mod til at kaste sig ud i rådgivning og aktiviteter på skolebiblioteket på området.
2. Etablering af tværfagudvalg.
3. Synlig højnelse af kvaliteten i de praktisk-musiske fag.
4. Evaluering og målsætning styrket i disse fag.
5. Alle involverede har kursus.

Punkt 1 kan besvares med et entydigt ja. Skolebibliotekarerne er klar over, at de ikke ved alt (endnu), men de er ikke bange for at forsøge. Faglærerne er blevet opmærksomme på muligheden for sparring, men ikke alle faggrupper er lige nemme at få i tale. Skolebibliotekarerne er opmærksomme på, at de skal vejlede ”ud af huset”, dvs. være opsøgende og på forkant med lærernes planlægning, f.eks. i forbindelse med årsplanerne. Her er en af skolerne opmærksom på mulighederne ved at lave f.eks. et årshjul på lærerværelset, hvor den enkelte lærer skriver større projekter og undervisningsforløb ind for de respektive klasser. Herved gøres planlægningen og koordinering af materialeønskerne nemmere for både lærere og skolebibliotek, og bibliotekarerne får mulighed for at tilbyde sparring på forhånd.

Punkt 2 har også været succesfyldt, bortset fra de logistiske problemer omkring at mødes mange mennesker på samme tid. Ledelsens deltagelse (eller mangel på samme) har været en smule problematisk.

De mange elevproduktioner fra de tværfaglige undervisningsforløb vidner om kvalitet og kreativitet (punkt 3). Både elever, lærere og forældre har fået syn for sagen, og de praktisk-musiske fag er blevet præsenteret med høj, kunstnerisk kvalitet.

Faglærerne har inden planlægningen af undervisningsforløbene haft fingrene i Fælles Mål og udvalgt dele heraf som målsætninger. Der er evalueret efterfølgende, primært ved samtaler og iagttagelser. Nogle har haft overordnede målsætninger, andre har været meget specifikke. Målene er blevet justeret undervejs. Evalueringen har for nogles vedkommende været svær at håndtere, da målene ikke kan måles konkret, men de fine produkter vidner om en meget høj grad af faglighed. Der er ikke tvivl om, at de implicerede faglærere har fået øget deres fokus på Fælles Mål og anvendelsen af disse i konkrete planlægningsforløb i kraft af kravet herom i forbindelse med dette projekt.

Kursus for samtlige involverede (punkt 5) er ikke lykkedes helt, da alle implicerede ikke deltog i startseminaret, hvor dette kursus fandt sted. Kursets indhold er ikke afprøvet efterfølgende.

Afslutning

Det har været utroligt spændende at følge med i de 4 skolars projekter. Planlægning, rådvildhed, aha-oplevelser, gode ideer, fantastiske undervisningsforløb med engagerede elever og lærere, utroligt flotte elevproduktioner, både billeder og videoklip. Stor gæstfrihed, når jeg troppede op på skolebesøg 😊

MEN – et sådant udviklingsarbejde er for mig at se dybt afhængig af de ekstra ressourcer, der har været tilført skolerne. Dels som timer til mødeaktivitet, dels som penge til indkøb af undervisningsmaterialer m.m. For slet ikke at tale om kunstnernes medvirken. Alle de sprudlende ideer og anderledes undervisningssituationer har taget afsæt i de medvirkende kunstnere.

Kan noget tilsvarende så slet ikke lade sig gøre i fremtiden?

Jo, hvis man justerer forventningerne en smule. Disse projekter har frembragt et stort katalog af gode ideer, som er lige til at overtage. Hvis en skole beslutter sig for at nedsætte et tværfagligt udvalg og prioriterer ressourcer til dette arbejde, kan en stor del af udviklingsprojektets resultater opnås. Hvorvidt der kan afsættes midler til en kunstner som gæstelærer fra den enkelte skoles budget, er tvivlsomt i disse knappe tider. Huskunstner-ordningen kan måske være en mulighed, ligesom Coda tilbyder besøg af komponister.

Det er mit håb, at alle de mange gode ideer, dette projekt har afdækket, må finde vej ud i den danske folkeskole og ikke bare ende som enkeltstående, uformelle læringsmiljøer på de 4 deltagende skoler.

Susanne Hvitved
følgeforsker

Bilag 1

Spørgeskema i forb. m. projekt ”Skolebiblioteket og de praktisk/musiske fag”

Spørgsmål til tovholderen:

Kort beskrivelse af **det kreative fagudvalg** (hvem har deltaget i møderne og i hvilken egenskab):

Mødefrekvens – og evt. problematikker i den forbindelse:

Mødernes indhold (planlægning af undervisning, skolebibliotekets rolle, evaluering, andet):

Samarbejdet med kunstneren:

- kunstnerens rolle i forhold til skolebiblioteket
- i forhold til faglærerne
- i forhold til det aktuelle projekt
- i forhold til eleverne
- i forhold til evalueringen

Uformelle læringsmiljøer:

- beskrivelse
- vurdering (hvordan virker de på elever og lærere?)

Ledelsens rolle:

- beskrivelse
- vurdering

Skolebibliotekarens rolle i det aktuelle projekt:

- beskrivelse: hvordan har vejledningen fra bibliotekarens side fundet sted?
- vurdering: Er fagligheden og kvaliteten i de praktisk-musiske fag blevet styrket gennem skolebibliotekarernes vejledning? Er det lykkedes at gøre de praktisk/musiske fag mere synlige på skolebiblioteket?

Forankring:

påtænker I:

- at opretholde det kreative fagudvalg?
- at gentage det tværfaglige projekt i en eller anden form?
- at udskifte/forny de uformelle læringsmiljøer?
- at orientere om projektet ”ud af huset”?

Spørgsmål til faglærerne:

Beskriv den **faglige målsætning** i forb. m. projektets afvikling:

- faglærernes målsætning i forhold til fælles mål (jf. undervisning *i* kreative fag)
- faglærernes evaluering i forhold til de opsatte mål
- har eleverne opnået andre mål (eks. samarbejde, personlighedsudvikling mv.) (jf. undervisning *gennem* kreative fag)?
- har kunstneren formået at forny/udvide jeres fagsyn?

SH april 2010

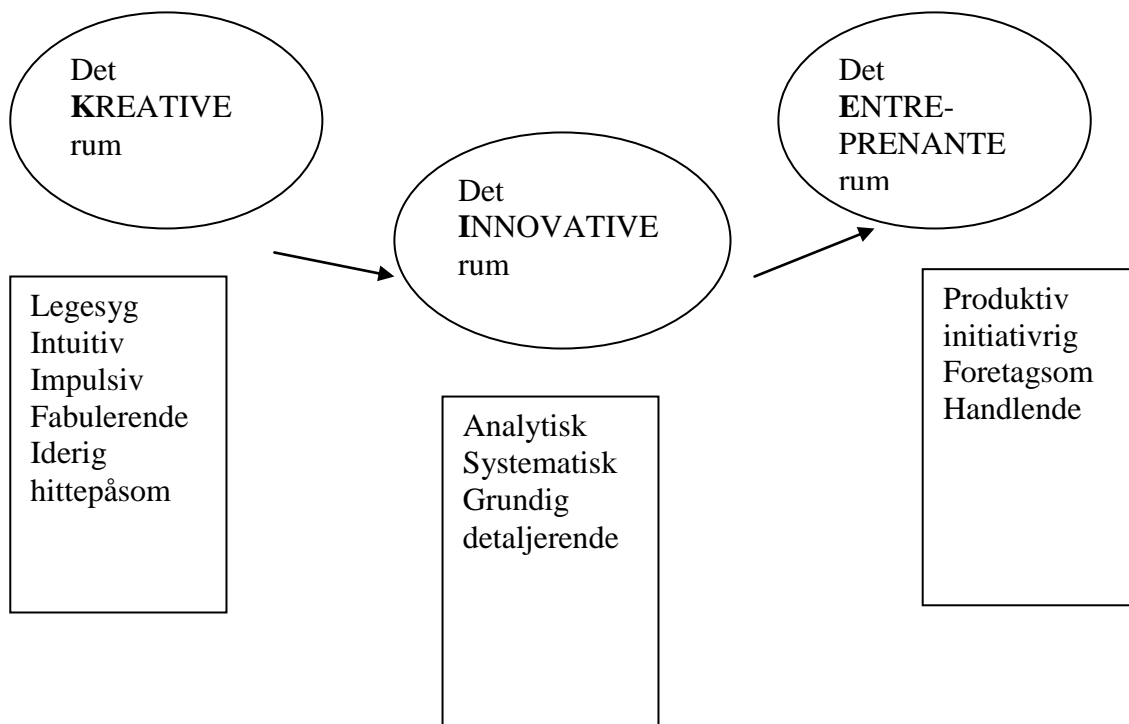

**Kirsebærhavens Skole.
OC**

Skolebiblioteket og de kreativ-musiske fag.

I mit oprindelige oplæg til omtalte jeg KIE modellen som et godt redskab til at arbejde med et projekt i de kreativ-musiske fag.

Nogle af faglærerne har lovet at melde tilbage til følgeforskeren ang. de pædagogiske overvejelser i forhold til Fælles mål. Prøv at beskriv for netop jeres fag.

Overordnet har vi fulgt denne model: først en masse ideer. Dernæst blev de sat i system. Og endeligt fik vi et helt konkret resultat ud af det.

Eksempler på målsætning og evaluering/svar på følgeforskers spørgeskema fra forskellige faglærere på de 4 skoler

Formålet for faget – billedkunst

Billedkunstlærer – Anette Elkjær – Vestervang Skole, 8800 Viborg

Formålet med undervisningen i billedkunst er, at eleverne ved at skabe, opleve og analysere billeder bliver i stand til at se og sanse på en rig og nuanceret måde og at bruge og forstå billedsprog som et personligt meddelelses- og udtryksmiddel.

Stk. 2.

Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og elektroniske billeder tilegne sig viden og indsigt og få lyst til og grundlag for at udtrykke sig i og med billeder.

Stk. 3.

Som led i deres æstetiske udvikling og som medskabere af kultur udvikler eleverne fortrolighed med kunstens og massekulturens billedformer, og der forstår betydningen heraf i egen og i fremmede kulturer.

Trinmål

Billedfremstilling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- Anvende elementær indsigt i brug af teknikker, metoder og materialer i tegning, maleri, collage, grafikformer, foto og skærbaserede billeder.
- Udtrykke sig i forskellige former for levende billeder, først og fremmest video.
- Anvende digitalkamera og scanner i forbindelse med billedarbejde, bl.a. som forlæg, illustration og dokumentation.
- Anvende farvens virkemidler til at skabe kontrast, dybde og stemning i billeder.
- Fremstille billeder i et samarbejde med andre.

Billedkundskab

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- Anvende faglige begreber i samtaler om billeders indhold og form.
- Hente og bruge kunstbilleder og fotos fra diskette, cd-rom eller internet.

Visuel kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- Anvende billedet som et personligt kommunikations- og meddelelsesmiddel.
- Deltage i kulturelle billedarrangementer på skolen og i nærmiljøet, bl.a. udsmykningsopgaver og medievirksomhed.

Faglærernes evaluering i forhold til de opsatte mål

I løbet af værkstedets varighed (1 døgn) er eleverne kommet omkring de opsatte mål.

De fleste elever er blevet fortrolige med at tage fotos, overfører til computer og udprinte på kopimaskine.

Opgaven er løst i 2-mandsgrupper, hvor der har været mulighed/plads til at samarbejde, videregive viden og hjælpe hinanden. Eleverne har ikke været omkring scanning.

Udtryks- & kommunikationsdelen (udtryk af glæde, vrede og komik) af arbejdsopgaven har været perifert, da den tekniske del (tage fotos, logge ind, udvælge, printe, laminere, klippe ect.) både har optaget og fyldt meget på værkstedet.

Øvrige mål

Det har været af stor vigtighed for undervisningen, at eleverne har kunnet samarbejde. Selv vælge par, udtrykke stemningsbilleder (hvordan ser jeg ud, når jeg er) samt samarbejde omkring den tekniske del. Samarbejdet, på tværs af klasser, har fungeret rigtig godt.

Som en vigtig del af samarbejdet har det ligeledes været essentielt, at eleverne har givet plads og rum for hinandens forskelligheder/ligheder/særpræg/kendetegn/karakterer.

Kunstneren – formålet at forny/udvide fagsynet

Jeg føler mig inspireret af Sergei Sviatchenkos arbejdsmetoder, hvor fotografiet af portrætter og elementer (skolens- og hverdagens elementer) har været i fokus.

Der herskes ingen tvivl om at en kreativ dør til collage er blevet åbnet, som jeg i min undervisning, i billedkunst, vil kunne drage nytte af.

Selve undervisningsforløbet er planlagt, gennemført og evalueret uden ændring eller påvirkning fra Sergei Sviatchenko. Således har jeg i hele forløbet arbejdet som vanligt.

Anette Elkjær – Vestervang Skole, Viborg
19. maj 2010

Svar til spørgeskema i forbindelse med projekt ”Skolebib. og PM-fag”.

Svar fra Stella Weinreich (SW), musiklærer, Vestervang Skole.

Målsætning jf. Fælles Mål:

Stk. 2.

Gennem aktiv og skabende beskæftigelse med musik skal undervisningen medvirke til elevernes følelsesmæssige og intellektuelle udvikling, udvikling af koncentration og motorik samt øge deres forståelse af sig selv som en del af et fællesskab.

Trinmål efter 6. klasse:

(musikudøvelse)

- deltage lyttende og medskabende i fælles musikalsk udfoldelse
- være opmærksom på det musikalske udtryk i sammenspillet

(musikforståelse)

- samtale om musikkens funktion og virkning som samlende, stemningsskabende, opildnende og manipulerende

Evaluerings i forhold til de opsatte mål:

Eleverne fremstillede et produkt, som blev vist frem for resten af årgangen, og for nogle var det i sig selv meget grænseoverskridende, men de formåede at gennemføre. Enkelte måtte dog falde fra, da det blev for meget for dem, at de skulle stille sig op foran resten af årgangen. Dette har også meget at gøre med den alder, de har (11-12 år).

I deres arbejdsproces frem mod et fælles produkt, har eleverne opnået de opstillede trinmål indenfor musikudøvelse.

Jeg synes ikke, trinmålet indenfor musikforståelse blev opnået. Dette punkt blev taget med, fordi jeg mente, det var en god måde at starte holdene op på, men det blev med et andet fokus end musikforståelse.

Jeg har inddraget stk. 2 fra formålet for musik i Fælles Mål, da det meget vel beskriver selve essensen af arbejdet med musikken i dette projektforsøg. Det er lykkedes!

Har eleverne opnået andre mål?

Jeg mener, de opstillede mål dækker over mange spektrere, og derfor kan jeg ikke lige komme i tanke om, om der er opnået andre mål, end de opstillede.

Har kunstneren formået at forny eller udvide jeres fagsyn?

I og med at kunstneren frabedte sig at have noget at gøre med vores planlægning af og selve forløbet, har kunstneren ikke gjort noget for mig. Han beskæftigede sig med de arbejdsopgaver, hvori hans ekspertise lå, og det havde han det bedst med.

Hjemkundskab

1. Faglærernes målsætning i forhold til fælles mål:

Stk. 1.

Formålet med undervisningen i hjemkundskab er, at eleverne gennem alsidige læringsforløb tilegner sig kundskaber og færdigheder, der gør dem i stand til at handle og agere i deres eget liv.

Eleverne skal opnå praktiske færdigheder, æstetiske erfaringer og **forståelse af** egen og andres madkultur, af **madens**, husholdningens og forbrugets samspil med samfundsfaktorer samt af områdets **betydning for** ressource og miljøproblemer og for **sundhed og livskvalitet for den enkelte og andre.**

Stk. 3.

Undervisningen skal forberede eleverne til at tage del i og medansvar for problemstillinger vedrørende mad, husholdning og forbrug i relation til kultur, **sundhed og livskvalitet** samt bæredygtighed. **Sundhed: Kost, ernæring, hygiejne**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- **redegøre for energibehov** og energigivende stoffers, fibres, vitaminers og mineralers ernæringsmæssige betydning
- **vurdere**, planlægge og tilberede dagskost, **måltider og retter ud fra kostanbefalinger og digitale kostberegninger**

Idræt

Formålet med undervisningen i idræt er, at eleverne gennem alsidige idrætslige læringsforløb, oplevelser, erfaringer og refleksioner opnår færdigheder og tilegner sig kundskaber, der medfører kropslig og almen udvikling.

Stk. 2. Eleverne skal have mulighed for at opleve glæde ved og lyst til at udøve idræt og udvikle forudsætninger for at forstå betydningen af livslang fysisk udfoldelse i samspil med

natur, kultur og det samfund og den verden, de er en del af. **Eleverne skal opnå indsigt i og få erfaringer med vilkår for sundhed og kropskultur.**

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab.

Kroppen og dens muligheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til måling af hvile- og arbeidspuls
- kende til kroppens anatomi

2. Faglærerens evaluering til de opsatte mål:

Eleverne opnåede meget af det, vi havde sat som mål. Vi kom ikke omkring måling af hvile- og arbeidspuls og de digitale hjemmesider på grund af tidsmangel.

Hvis vi havde haft flere timer til rådighed, ville vi være kommet omkring disse ting også.

3. Har eleverne opnået andre mål??

Vi oplevede eleverne på en anden måde, end når vi sidder i klasselokalet.

Har kunstneren formået at forny/udvide jeres fagsyn??

4. Kunstneren ønskede ikke at deltage i undervisningsdelen, så han har ikke flyttet os, hvilket var lidt ærgerligt, da vi så ikke har udviklet os af forløbet.

Rikke Sørensen, Vestervang Skole, Viborg

Lindehøjskolen den 16.juni 2010

Evaluering af den faglige del af Lindehøjskolens PM-projekt.

I projektet har primært sløjd-, håndarbejds- og billedkunstlærere deltaget.

Status:

- Vi skal samarbejde om et udsmykningsprojekt til skolebibliotekets uformelle læringsmiljø
- Vi er lærere fra tre faggruppe, fire klasser, 3.-5. klassetrin
- Biblioteket er tovholder i projektet
- Vi har en kunstner tilknyttet til sparring og inspiration til lærerne

Mål:

- At arbejde tværfagligt
- At arbejde med forskellige – og for eleverne – nye materialer
- At få forskellige materialer til at arbejde sammen
- Farvelære

Tiltag:

- Vi holdt møder med kunstneren
- Vi havde en dag afsat til ideudveksling mellem kunstner og mange faglærere
- Vi besluttede en fælles form - cirklen
- Faglærerne bød ind med, hvad de kunne deltage med og med hvilke klasser
- Faglærerne planlagde deres del af projektet – indkøb af materialer og udfærdigelse af modeller til inspiration for eleverne
- Projektet blev skemalagt for de deltagende klasser og lærere, fortrinsvis med hele dage i forskellige uger

Tegn:

- Eleverne tog godt imod opgaven
- Eleverne var meget engagerede undervejs. Nogle arbejdede med hver deres del af helheden, andre arbejdede sammen
- Eleverne arbejdede med stor entusiasme og en oplevelse af at være en del af et fælles projekt
- Eleverne var interesserede og fordybende i opgaven og viste stolthed over deres arbejde
- Eleverne så hinanden fra andre sider end til hverdag

Evaluering:

At arbejde tværfagligt

- Med et fælles udgangspunkt og form – cirklen – blev det muligt at få sammenhæng mellem fagene
- Vores fleksible skemalægning gjorde det muligt at arbejde samtidig med flere fag og på den måde skabe sammenhæng mellem fagene for eleverne
- De hele projekt-dage gav eleverne tid til fordybelse

At arbejde med forskellige materialer

- Eleverne arbejdede med forskellige ædle træsorter
- Eleverne benyttede sig af et bredt udvalg af tekstiler og syteknikker
- Eleverne forarbejdede træstubbene skulpturelt

At få forskellige materialer til at arbejde sammen

- Undervejs i projektet eksperimenterede eleverne med at sætte forskellige typer træ og stof sammen.
- Slutresultatet er et samlet projekt, med cirklen som styrende, fast ramme – filt-puder på træstubbe – en uro af stof- og træcirkler

Farvelære

- I håndarbejde tog vi udgangspunkt i regnbuen, og med en stram lærerstyring arbejdede eleverne i klasserne med et begrænset farveudvalg. Det gjorde det muligt at lave et fælles projekt med en overordnet ide
- I sløjd arbejdede eleverne med træsorternes naturlige farver og oplevede, hvordan de ændrede sig under forarbejdningen

11.juni 2010
Kirsebærhavens Skole

Skolebiblioteket og de kreativ- musiske fag

Hver dag et eventyr

Motiver fra den nordiske mytologi/håndarbejde og design

Overordnet mål

- at fremstille fem bannere i vandets farver =elev og lærerprojekt
- at fremstille fire bannere i regnbuens farver =lærerprojekt

Organisering

Stram lærerstyring i forberedelses – og afslutningsfasen
Antal elever på holdet. 25 elever fra 4. 5. og 6. klassesetrin
mødetid: 8.00 – 12.40

Inspiration og arbejdsproces på lærer- og kunstnerplan

5 planlægningsmøder
Daglig kontakt mellem lærer og kunstner

Inspiration og arbejdsproces på elevplan

- Fælles- og højtlesning af nordiske myter:
- Odins øje
- Heimdal
- Mimers brønd
- Bifrost

Film: Odins øje, en animeret film fortalt af Thomas Vinding
Billedmaterialer fra skolebiblioteket
Internetadgang til billedsøgning
Idé – og tegnefase
Laminering og udskæring af skabeloner til stoftryk
Prøvetryk med blå/mørkere blå farver
Holdinddeling og stoftryk på bannere
Varmebehandling af stoftryk
Sammensyning på symaskine/r

Mål for den enkelte elev

- at formgive efter egen idé
- at fremstille en skabelon til stoftryk med personligt præg
- at bruge it – og medier i arbejdsprocessen

- at eksperimentere med farver og form
- at indgå i et socialt arbejdsfællesskab med elever fra mellemtrinnet
- at tilegne sig håndværksmæssige erfaringer på symaskinen
- at føle glæde og stolthed over at være en del af et fælles projekt

Ugens forløb i forhold til de opstillede mål for eleverne

Det viste sig hurtigt, at den stramme lærerstyring var befordrende for de forskellige arbejdsprocesser og gennemskuelig for elever på alle klassetrin..

- arbejdet med at fremstille skabeloner skred hurtigt frem og alle overvejelser om negative og positive tryk blev debatteret og rettet og prøvetrykt på stoffer i vandets farver
- den begyndende stoftrykfase med blå og lidt mørkere blå farver var givende for fælles debat om form og virkemidler og blev afgørende for elevernes farve – og stofvalg.
- de efter tema selvvalgte grupper á fem arbejdede eksemplarisk under fremstilling af det fælles banner.
- sammensyningsfasen, på både overlock – og almindelig symaskine, blev en håndværksmæssig øjenåbner for eleverne, som havde samlebåndslignende funktioner under processen. De sammensyede felter, som voksede til hele bannere fremstod professionelt lavet.

Evaluering

Kunstner og lærersamarbejde- planlægningsfasen

Ligesom eleverne nød godt af den stramme lærerstyring, så var det en meget givende bevidsthedsproces for mig at sparre med kunstner Rasmus Danø.

Vores meningsudvekslinger og endelige beslutninger om stoftrykfarver og stof til bannere og regnbue var vigtige og gjorde indkøb af materialer selvfølgelige.

Opsatte mål for elever

Det er min vurdering at eleverne, gennem arbejdet med fremstilling af skabeloner og arbejdet med stoftryk, tilegnede sig færdigheder i forhold til de opstillede mål og gav den lyst og idé til at udvikle deres nye kunnen.

Eksempel:

De sidste dage brugte eleverne deres nyerhvervede kunnen og gik i gang med at producere egne navneskilte og gruppen fik en lang samtale om industrielt fremstillede tekstiltryk.'

Eksempel:

Et andet eksempel er den stolthedsfølelse pigerne fik da de syede felterne sammen til bannere.

Den dag tilegnede de sig færdigheder, som de ikke før havde.

Konklusion

Den faglige målsætning blev opfyldt.

Alene produktet er et synligt bevis på, at eleverne har arbejdet med design og udviklet håndværksmæssige færdigheder.

Når bannerne efter sommerferien bliver hængt op på fællesbiblioteket, hvor vi alle har vores gang, kan vi dagligt lade os videreinspirere og huske det lærte.

Jeg kunne have ønsket mig mere tid til sammensyningsfasen, så flere elever havde opdaget symaskinens fortræffeligheder.

Børnenes prøvetryk gav mig inspiration til en mindre produktion af poser/net.

Poserne/nettene er tiltænkt alle deltagende klasser, når de fremover henter bøger og viden på fællesbiblioteket og nogle er blevet ophængt til inspiration i håndarbejde, når de nye 4. og 5. klasser kommer.

Mit samarbejde med Rasmus Danø gav energi og inspiration til forberedelsesfasen og har været afgørende for kvaliteten af det produkt eleverne, og jeg fik lavet.

Vi går stolte på fællesbiblioteket efter sommerferien

Skulpturprojekt for 5. klasserne på Bøgeskovskolen

Formål for billedkunst

Formålet med undervisningen i billedkunst er, at eleverne ved at producere, opleve og analysere billeder bliver i stand til at iagttage, reflektere, bruge og forstå billedsprog som et kommunikations- og udtryksmiddel.

Stk. 2.

Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og digitale billeder tilegne sig færdigheder i og viden om kunst, medier og andre visuelle udtryks- og kommunikationsformer som grundlag for at udtrykke sig gennem billeder og andre visuelle former.

Stk. 3.

Som deltagere i og medskabere af kultur og som del af deres kreative udvikling og æstetiske dannelse udvikler eleverne deres kundskaber om kunstens og mediekulturens billedformer, som de fremstår i lokale og globale kulturer

Slutmål for 5. kl.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig i plant, rumligt og digitalt billedarbejde
- anvende forskellige teknikker, metoder og materialer hensigtsmæssigt i plant, rumligt og digitalt billedarbejde

- anvende praktiske erfaringer og teoretisk viden om formsproglige elementer som form, farve og komposition i billedarbejde
- vælge form, metode og materialer i forhold til indhold
- udvælge, anvende og kombinere forskellige billedudtryk
- arbejde med aspekter af kunst, arkitektur og design
- eksperimentere med billeder og kunstneriske kreative metoder
- inddrage og reflektere forskellige billedkulturer i det praktiske billedarbejde
- deltage i billedarbejde sammen med andre.

Mål for projektet

- udtrykke sig i rumligt billedarbejde
- anvende forskellige teknikker, metoder og materialer hensigtsmæssigt i rumligt billedarbejde
- udvælge, anvende og kombinere forskellige billedudtryk
- eksperimentere med kunstneriske kreative metoder
- deltage i billedarbejde sammen med andre

Arbejdet

I projektets opstartsfase sendte vi vores årsplan til Karin Olesen (kunstner i Viborg), hvor vi selv søgte inspiration/hjælp til skulpturer af skrammel, som er et af Karins arbejdsområder. Dette blev så en del af vores alenevejledning med Karin.

Karin og vi samlede en masse genbrugsmateriale, desuden sørgede vi for, at vores pedel kunne være alt mulig mand incl. svejser denne dag.

Oplæget til eleverne var en kort intro til dagens arbejde, og så fik eleverne lov til at åbne kasser med det indsamlede. Eleverne var lige fra starten meget ivrige efter at samle ind til deres skulptur, og de havde store overvejelser om, hvordan delene kunne sættes sammen, når vi helst skulle undgå lim. Det viste sig, at langt de fleste skulpturer blev til personager eller fantasidyr.

Evaluering

Eleverne har fået en oplevelse af, hvad det vil sige at lade sig gribe af fordybelsens muligheder, da de havde 8 timer i træk til arbejde i, ligesom de oplevede, at de kunne få en masse ud af genbrugsmaterialer, hvor de blev nødt til at overveje kommunikationsmuligheder og teknik til samling af skulpturen.

Skulpturerne blev sidst på dagen udstillet på skolens bibliotek, hvor der blev snakket og diskuteret omkring de forskellige skulpturer, ligesom forældrene kom og så udstillingen.

Eleverne og vi på skolen er meget stolte af elevernes arbejder, ligesom vi fik skabt en dag for begge 5. klasser, hvor de arbejdede sammen med en masse ”nye” elever fra parallelklassen.

Som lærere har vi (Sussie Lærke og Annette Bredgaard), fået mod på at arbejde videre med skrammelkunst og i øvrigt kaste os ud i arbejdet med større ting (volumen) end vi plejer, vi er også blevet mere opmærksomme på, at ikke alt behøver at være så styret, da eleverne har en masse ressourcer, som de kommer frem med på egen hånd, hvis de får lov.

Praktisk/Musiske fag og biblioteket

Kinesiske lege og spil

Mål:

- At eleverne fik en bevidsthed om at børn i Kina stort set leger det samme som børn i Danmark
- At eleverne kunne samarbejde på tværs af klasser og årgange
- At eleverne fik bevæget sig og fik et ”fysisk” pusterum i skoledagen

Forløb:

Værkstedet med kinesiske lege og spil skulle inddrage idræt i emneugen. Lege og spil omfattede tag-fat lege og simple boldspil. Eleverne lærte nye spil og kunne genkende elementer fra lege de kunne i forvejen og som de opfattede som værende danske.

Organisering:

Holdene var sammensat af 6 klasser fordelt på 3 årgange 4. 5. og 6. årgang. Der var ca. 15 elever på holdene. Der var afsat 2 eller 3 lektioner.

Trinmål:

Idrættens kultur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til og afprøve gamle pige- og drengelige

- **deltage i udvalgte idrætsaktiviteter fra andre kulturer**
- bidrage med ideer til idrætsaktiviteter, både ude og inde
- kende lokalområdets muligheder for idrætsudfoldelse
- **arbejde med idræt i tværfaglige sammenhænge.**

Idrættens værdier

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- **udvise samarbejdsevne og social opmærksomhed i forhold til idrætslige aktiviteter**
- forstå egen rolle og eget ansvar i regelbaserede idrætsaktiviteter
- kende fysiske ændringer i forbindelse med puberteten
- forholde sig til tabe-/vindereaktioner i konkurrence
- acceptere forskelligheder i egne og andres færdigheder
- kende den velkoordinerede bevægelse
- kende til elementære forhold om kroppens funktioner
- forstå betydningen af fairplay.

Projekt i hjemkundskab, oktober, Bøgeskovskolen

Sæsonens grønsager

Formålet med emnet er at give eleverne nogle smagsoplevelser af råvarer i sæson. Desuden skal eleverne tilegne sig viden om råvarerne og kende til deres anvendelses- og tilberedningsmuligheder. Denne viden tilegnes gennem æstetiske, praktiske, undersøgende og teoretiske opgaver.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

Sundhed Kost, ernæring, hygiejne

- Redegøre for energibehov og energigivende stoffers, fibres, vitaminer og mineralers ernæringsmæssige betydning
- Anvende almene hygiejneprincipper ved tilberedning, opbevaring og konservering af fødevarer.

Kultur – æstetik– livskvalitet Madlavning og måltider

- Tilberede fødevarer efter grundlæggende madlavnings teknikker og -metoder
- Få en forståelse af mad og måltider i et socialt, kulturelt og historisk perspektiv
- Eksperimentere med fødevarers sammensætninger og kryddringer med henblik på at skabe æstetiske indtryk og udtryk
- Reflektere over og sætte ord på sansemæssige oplevelsers samspil med følelser, individuelle erfaringer og kultur samt det æstetiske i forbindelse med fødevarer om måltider.

Samfund– ressourcer og miljø – etik Fødevarer, forbrug, hygiejne

- Sætte navne på almindelige anvendte råvarer/fødevarer og inddele dem i fødevaregrupperne
- Eksperimentere med ingredienser og metoder med henblik på at få indsigt i fødevarers madtekniske egenskaber
- Få en forståelse af fødevarers vej fra jord til bord (oprindelse, sæson, produktion, distribution, indkøb, anvendelse og bortskaffelse)
- Analysere forskellige fødevaregruppers kvalitet i forhold til smagsmæssige og madtekniske egenskaber, sundhed, miljø, etik og pris

Fagets virksomhedsformer

- Opleve med alle sanser, fortolke egen oplevelser, udvikle fantasi og kreativitet og udtrykke sig æstetisk og skabende
- Arbejde praktisk, eksperimenterende og håndværksmæssigt
- Kommunikere om og handle i forhold til fagets æstetiske, etiske, praktiske og teoretiske problemstillinger

Evaluering

Eleverne fik kendskab til grønsager, de ikke tidligere havde kendt til. De fik afprøvet flere opskrifter, og fik smag for retter, de ikke tidligere havde villet smage. Desuden eksperimenterede de med de forskellige rodfrugters smage, og diskuterede ivrigt deres oplevelser med råvarerne.

Alt i alt et godt projekt.

Bibliotekets konkurrence efterfølgende havde deltagelse af alle klassens elever.